

Miért van az, hogy egyre többen, egyre igazságtalanabbnak érzünk mindent, ami ebben az országban történik? Az igazságtalanság száíjzét már jó ideje nemcsak a bírósági döntések váltják ki belőlem, de kiváltja az egész magyar politikai rendszer érvelése, a közbeszéd fordulatai, a képviselők, miniszterek, illetékes elvtársak vér- és fantáziaszegény logikája. Pedig állítólag roppantul igazságos igyekszik lenni a hatalom, sőt, éppen ezen kínosan védett igazság nevében nyilatkozza azokat az argumentumokat, melyekből azután nekem - és velem együtt, néhány milliónyi ma-gyarnak - az igazságtalanság jól ismert szagát könnyű kiszimatolni.

A szociális ellátás témakörében különösen felszaporodtak az igazságtalanságok, az egészségügy válsága, a háziorvosi rendszer szétesés előtti sorsága, a tandíjmentesség joga, a nyugdíjkorhatár kérdései, de magának a nyugdíjnak a fenntarthatatlansága is mind-mind növelik a minket érő igazságtalanságok halmazát. Balliberális oldalról, ahonnét persze utolsó töltényig védik a Gyurcsány-féle halálkormány intézkedéseit, felvetésemre nagy magabiztossággal válaszolnak: Utána lehet nézni, utána lehet számolni, minden, amit mondtunk, a valóságnak megfelelő. És én tulajdonképpen ezt nem is vitatom, számomra fontosabb ennél azt megvizsgálni, hogy vajon a "valóságnak megfelelés" elég-e az igazságossághoz?

Felelősséggel állítom, hogy nem. Ugyanis a XX. század szenvedéseitől és tragédiáktól roskadó történelmének, ha van bármiféle szellemi öröksége az utódok felé, akkor az csakis ennyi lehet: a vegytiszta igazság öl, csak a méltányos igazság gyógyít. Mondhattam volna azt is, hogy csak a méltányos igazság igazság, a méltánytalan hazugság. Az összes tömeggyilkos doktrínerekedést - amely kezdetben mindig önzetlen jóakarattól indítatva jelenik meg - az vitte vakvágányra, zsákutcába vagy egyenesen a pokolba, hogy nem tudott vagy nem akart különbséget tenni a méltányos és méltánytalan igazság között. A szabadság, egyenlőség, testvériség, netán az egyenlő munkáért egyenlő bért, az azé a gyár, aki dolgozik, a munkások kezébe a hatalmat, vagy, az aki nem dolgozik, ne is egyék, önmagukban akár még alapigazságnak is elmennek, a tragédiát az okozta, hogy megvalósításuk barbár, vak és süket doktrínerekedés mellett történt, és teljesen mellőzték a mellőzhetetlen alapfeltételt: önmagában nem elég igazságosnak lenni, méltányosan kell kimérni az igazságot. A méltányosság pedig sem a gulágon, sem Buchenwaldban, sem Hirosimában nem volt divat - miként Guantanamón ma sem az -, sőt: a méltánytalanságot az igazságosztás egy formájának vélték. Óriási történelmi tévedés volt, nem véletlenül buktak el, és fognak elbukni az ezt valló hatalmi berendezkedések. A filozófiából ismert, hogy a tények nem ritkán a valóság eltakarására, semmint feltárására szolgálnak. Ha valaki valakit megölt, az ténynek tény, de ha csak ennyit tudunk, még csak közelében sem vagyunk az igazságnak: okok, motivációk, körülmények, közel- és távolmúltbeli események, manipulációk, félreértések, vagy az elkövetés lélektani szituációja éppen úgy része kell hogy legyen az igazságnak, mint a tény maga: a gyilkosság megtörtént. Az viszont egyáltalán nem következik ebből a tényből, hogy aki elkövette, az elvetemült, aljas, mindenre képes gyilkos. Talán az, talán nem. Erre csak egy méltányos igazságszolgáltatás adhat választ, automatikus, beszűkült jogi logikájú nem.

Ugyanez van a társadalomépítés min-den szegmensében: elismerem én, hogy többbe kerül az egészségügy, mint amenynyit erre befizetnek, elismerem, hogy nagy gazdasági érvágás az ingyenes egyetem, elismerem, hogy szólnak érvek a nyugdíj-korhatár felemelése mellett - csakhogy: vannak a nemzet életében vérrel, izzadsággal, évszázados lemondással, koplalással, szenvedéssel, robottal, fegyverrel és halállal kiharcolt szerzett jogok, melyeknek bármiféle megcsonkítása - még ha indokoltnak tűnő, látszólag helyénvaló, azaz "igazságos" is - ordítóan méltánytalan.

A most kialakult politikai és társadalmi krízis egyik fő okát abban látom, hogy a Gyurcsány-, Kóka-, Veres-féle, a kádári korban szocializálódott és művelődött, MSZMP-s, KISZ-es, "modern", a reformokra hajló, exkommunista középgenerációnak mákszemnyi érzéke sincsen a méltányosság fogalmához, annak felismeréséhez és politikai alapvetésként való kezeléséhez. Lila gőzük nincsen arról, mi a különbség az igazság, azaz a meztelen valóság, és a méltányos igazság, vagyis az elvárt és elvárható valóság világa között. Ez egyebek mellett talán azért is van, mert soha, semmiféle keresztény erkölcsi oktatásban nem részesültek, és eredendően ateisták. Eltűnnek persze, hiszen a kormány végső bukása karnyújtásnyira van, csak hogy az ő dicstelen távozásuk nem old meg semmit: rombolásuk, hozzá nem értő, kontár jelenlétük a társadalom szövetében nagyon brutális sebeket hagy hátra, melyeknek gyógyulása ugyancsak sok tűrést és többletszenvedést jelent mindenkinek.

A jó Gyurcsányné Dobrev Klára nőhöz és anyához egyként méltatlan módon most a gyed és a gyed ellen kampányol, mert-hogy azok felett "eljár az idő", azok "zsákutcák", nem valódi megoldások. A valódi megoldás a bölcsőde, mert igazán ideje lenne megszabadulni a magyarságnak attól a feudális nézettől, mely szerint a gyermeknek hároméves koráig az anyja mellett a helye. Nem így van az - figyelmeztet Klára asszony -, az a jó anya, aki bölcsődébe adja a gyermekét, ő maga pedig munkába áll. (Ha Dobrev Klárát látom vagy hallgatom, miért jut nekem mindig eszembe Joszif Visszarionovics?)

Furcsa dolog ez, némileg ellentmondásos, mert általában magam is tiltakozni szoktam az alapfogalmak jelzővel ellátása ellen, ezek ugyanis magyar sorstörténetünkben nem gazdagítják, de kivétel nélkül - mint valami fosztóképzők - szűkítik a fogalom eredeti jelentését: a népköztársaságnak köze nincs a köztársasághoz, a szocialista jognak a joghoz, a kommunista alkotmánynak az alkotmányhoz, a népi parlamentnek a parlamentarizmushoz, a KISZ-es vitakörnek a vitához stb. Most mégis, mindezek ellenére én figyelmeztetek: az igazság, ha nem méltányos, nem igazság, még akkor sem, ha "a valóságnak megfelelő".

Ugyanis a valóság önmagában nem szükségszerűen igazságos, még kevésbé méltányos. Olyan kormányra lenne szükségünk végre, amely feltétel nélkül méltányos hozzáánk, még akkor is, ha ennek áráként, itt-ott néha igazságtalan.

Szócs Zoltán